

گۈلباھار سىدىق ئابباس

زىمانە ئاخىرىنىڭ ئايالى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

گۈلباھار سىدىق ئابباس

圖中全圖自(917)號

زامانە ئاخىرىنىڭ ئايالىلىرى

(ئەدەبىي توپلام)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

最后时刻的妇女/古丽巴哈·斯迪克著. —乌鲁木齐:
新疆人民出版社, 2005
ISBN 7-228-09285-6

I. 最… I. 古… III. ①短篇小说—作品集—中国—
当代—维吾尔语(中国少数民族语言) ②中篇小说—作品集
—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言)
N. I247.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 005936 号

责任编辑:买买提吐尔地·米尔孜艾合买提
责任校对:热娜古丽·阿布力米提
封面设计:艾克拜尔·萨里
插图:帕尔哈提·卡迪尔

最后时刻的妇女(维吾尔文)

古丽巴哈·斯迪克·阿巴斯 著

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码:830001)

新疆新华书店发行

新疆宏图印务有限责任公司印刷

850×1168 毫米 32 开本 12.625 印张 6 插页

2005 年 1 月第 1 版 2005 年 1 月第 1 次印刷

印数:1—3060

ISBN 7-228-09285-6 定价:19.00 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇھەممەتتۇردى مىرزىئەخمەت
مەسئۇل كوررېكتورى: رەناگۈل ئابلىمىت
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
قىستۇرما رەسىملەرنى سىزغۇچى: پەرھات قادىر

زامان ئاخىرىنىڭ ئاياللىرى

ئاپتورى: گۈلباھار سىدىق ئابباس

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348-نۆ)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ غۇلجۇ باسما چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتىدە بېسىلدى

فورماتى: 850×1168 مىم، 1/32

باسما تاۋىقى: 12.875؛ قىستۇرما ھېت: 6

2005 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى

2005 - يىل 1 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تىراژى: 3060 - 1

ISBN7-228-09285-6

باھاسى: 19.00 يۈەن

گۈلباھار سەدېق ئابباس

مۇھەررىردىن

گۈلباھار سىدىق 1967 - يىلى 3 - ئاينىڭ 18 - كۈنى مائىتاغدا تۇغۇلغان. 1991 - يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئەدەبىيات فاكولتېتىنى پۈتتۈرۈپ «مائىتاغ نېفىت - خىمىيە گېزىتى» ئىدارىسىگە تەقسىم قىلىنغان.

ئۇ خىزمەتكە قاتناشقان 13 يىلدىن بېرى مۇخبىرلىق ھەم ئەدەبىي تەھرىرلىك قىلغاندىن سىرت جەمئىيەتتە ئۆزى دۇچ كەلگەن نامۇۋاپىق ئىش - ھەرىكەت، چەكتىن ئاشقان ناچار ئادەتلەرنى قامچىلايدىغان ماقالىلەرنى تۈرلۈك مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىپ بەلگىلىك تەسىر قوزغىغان.

ئۇ 1990 - يىلى «ماي بۇلاق» ژۇرنىلىدا ئېلان قىلغان «يۈرەك ساداسى» ناملىق ئەسىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەتكە كىرىشكەن. شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇنىڭ «يۈرەكتە قالغان ئارمان»، «پىغانلىق ناخشا»، «ئايەمدىكى سېغىنىش» قاتارلىق پوۋېست، ھېكايىلىرى «تارىم»، «تەڭرىتاغ» قاتارلىق ئەدەبىي ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنغان.

ئۇ ئۆز ئەسەرلىرىدە بۈگۈنكى دەۋر ئاياللىرىنىڭ روھى دۇنياسىنى، نىكاھ، مۇھەببەت جەھەتتە دۇچ كەلگەن تۈرلۈك مەسىلىلىرىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بەرگەن بۇ ئاپتورنىڭ تۇنجى توپلىمى بولۇپ، بۇ كىتابقا گۈلباھار سىدىقنىڭ بىر قىسىم پوۋېستلىرى، ھېكايىلىرى، نەسرلىرى ۋە ئەدەبىي خاتىرىلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

مۇندەرىجە

ھېكايىلار

- 1 ئايەمدىكى سېغىنىش
123 كۆيۈۋاتقان شام
157 خاتىرە بېتىگە سىڭگەن تامچىلار
176 چۈش لەززىتى
263 مەكتەپتىكى مۇھەببەت
353 ھەسرەتلىك پىچىرلاشلار
373 خام تاۋاق

پوۋېستلار

- 14 «زامان ئاخىرىنىڭ ئاياللىرى»
184 يۈرەكتە قالغان ئارمانلار
287 پىغانلىق ناخشا

نەسرلەر

- 330 مايتاغدا كاككۇك سايرىدى
361 تۇنىڭ ئانىسىنىمۇ سۆي

- 382 قەلبىمدىكى ئابىدە
- 386 ئانام ئېيتقان ناخشا
- 389 جەننەت — ئانىمىزنىڭ ئايىغى ئاستىدا

ئەدەبىي خاتىرىلەر

- 7 بىزدىكى «يامان بولىدۇ» لار
- 106 جاۋابىىز خەتلەر
- 143 كىيىۋالغىنىڭىز توي كۆڭلىكىمۇ، ئىچ كۆڭلەكمۇ؟ ...
- 148 نەزىرلىرىمىزنىڭ مەزمۇنى ئۆزگىرىپ كەتمىسۇن
- 172 دوسكا ئالدىدا ئۆتكەن 30 يىل
- 179 تۇنجى ۋە ئاخىرقى دىدارلىشىش
- 257 ئانا تىل ئىككىنچى ۋەتەن
- 278 رېستوراندىكى كۈلكە ۋە ھەسرەت
- 283 بىز قاچان چوڭ بولىمىز
- 335 روھىمىز كۈلۈپ تۇرسۇن
- 342 كۆڭلۈمدىكى سۆزلەر
- 348 ئايەمدىكى ئىزگۈ خىياللار
- 364 ئۆزى گۈلدەك قىزلارنىڭ سۆزى
- 394 ئۇ نېمىسىنى يوقىتىپ قويدى

ئايەمدىكى سېغىنىش

تۇرمۇش ھەلەكچىلىكى ۋە خىزمەت ئالدىراشلىقى بىلەن خېلىدىن بېرى كۆرۈشەلمەي يۈرگەن دوستلىرىم بۈگۈن ھېيت پەتىسى قىلىپ ئۆيۈمگە يىغىلدى، ئايەم شادلىقىغا شادلىق قوشۇلۇپ دىلىم سۆيۈندى. قولۇمدىن كېلىشىچە داستان راسلىدىم.

دوستۇم رازىيە مەن بۇرۇن ئىسمى زاتىنىمۇ ئانچە بىلىپ كەتمەيدىغان، غەلىتىرەك ياسىنىۋالغان ئوتتۇز ياشلاردىكى بىر چوكاننى باشلىغاچ كەپتۇ. ئۇ چوكان بىلەنمۇ مەڭزىمنى يېقىشىپ سالاملاشتۇق، چاي تارتىلغاندىن كېيىن مېھمانلار ھېيتلىق تاتلىق - تۈرۈملەرگە ئېغىز تېگىشتى. بىر چاغدا قارىسام ھېلىقى چوكاننىڭ ھالى باشقىچە. دەمدەك چەكتۈرۈۋالغان قاشلىرىنى سۈزۈپ، قان رەڭگىدە بويىۋالغان لەۋلىرىنى پۈرۈشتۈرۈپ داستانغا قىيپاش بولۇۋاپتۇ.

ئوڭايسىزلانغان رازىيە ئۇنى داستانغا تەكلىپ قىلدى:

— ئالە ئاداش، ھېيتلىق مەزەلەردىن ئالغاچ ئولتۇر.

— تولا زورلىمىغىنا! - دېدى ئۇ چوكان قاپاقلىرىنى تېخىمۇ

سۈزۈپ، — بىز قاچانغىچە مۇشۇ ساغزا دېگەن بىر نېمىنى ئاخۇنۇمنىڭ سەللىسىدەك ئۈستى - ئۈستىگە يۆگەپ ئوتتۇرىغا پۈتەيدەك تىكلىۋېلىپ خۇددى ئات قوناق يېگەندەك كۆرسىلىتىپ يەپ يۈرەرمىز؟ چەت ئەللىكلەر بۇنداق كۈنلەردە تورت، كالىباسالارنى يالتىراپ تۇرغان ۋېلىكلارغا چىرايلىق سانجىپ ئاغزىنى بىزدەك ماچىلدا تاي شۇنداق سىپايىلىك بىلەن ئېچىپ يېيىشىدىكەن، ۋىسكى، براندىلارنى گۈزەل گاللىرىدىن سۈزۈپ ئىچىشىدىكەن.

ھەجەب زېرىكتىم بۇ يەردىن. ۋە يىگۈ دېگەن نېمانچە ياخشىدۇ. ھازىر مېنى ئېلىپ ماڭىدىغان بىر بوۋاي بولسىمۇ داۋاي دەپلا ماڭاتتىم. ئىست! مۇشۇمۇ كۈنمۇ؟ قۇدۇقتىكى پاقىدەك ياشاپ!

— ئاداش، ئالچىپ قالماغىنەن، — دېدى رازىيە ئەلەمدىن قىزىرىپ، — ۋە يىگۈ، پەيگۈ دېگەنلىرىڭ نېمە ئۇ؟

— پەيگۈ ئەمەس، ۋە يىگۈ، ئۇ دېگەن چەت ئەل دېگەن گەپ، چەت ئەل! شۇنىمۇ بىلمىسەڭ بىچارە، — ئۇ چوكان شۇنداق دېدى. — دە، قاچانلاردىمۇ ئاغزىغا سېلىۋالغان سېغىزنى خۇددى ھارۋىكەش قامچا سوققانداق قاسىلداقلىق تۇردى.

ھەممىمىز بىر ھازا جىم بولۇشۇپ كەتتۇق، كەيىمىزنى بۇزغان ھېلىقى چوكانغا يەر ئاستىدىن قارىدىم، ئۇ بىر — بىردىن يۇقىرى ئاۋازدا ھەدەپ ئاغزىنى قاسىلدىتىۋاتاتتى.

— ھېيت پەتسىگە كېلىپ ئۆلۈم پەتسىگە كەلگەندەك ئولتۇرامدۇق، — دېدى يەنە رازىيە چىدىماي، — ئۇزۇن بولدى كۆرۈشەلمىدۇق، سېغىنىشتۇق. بىردەم ھال — مۇڭ قىلىشىپ ئولتۇرايلى. قېنى ساباھەت، ساھىبخان بولغاندىكىن گەپنى ئاۋۋال ئۆزۈڭ باشلا!

— ماقۇل، — دېدىم مەنمۇ بىر ئۇلۇغ كىچىك تىنىۋېلىپ پىيالىلەرگە چاي لىقلىغاچ، — بىزغۇ ھەپتە، ئايدا بىر كۆرۈشەكمۇ يەنىلا بىر ۋەتەندە، بىر شەھەردە ياشايمىز. لېكىن، كىچىكىمىزدىن بىللە ئويناپ چوڭ بولغان دوستىمىز چىمەنگۈل بىزدىن، ۋەتەندىن ئايرىلىپ چەت ئەلدە ياشاۋاتىدۇ. شۇ دوستىمىزدىن تۈنۈگۈن بىر پارچە خەت كەلدى. خېتىدە ھەممىمىزگە يىغلاپ تۇرۇپ سالام ئېيتىپتۇ، ئۇ خەتنى ئوقۇۋېتىپ مېنىڭمۇ كۆڭلۈم بۇزۇلدى.

— جېنىم ئاداش، ئاۋۋال شۇ خەتنى ئوقۇپ بەر! — دېدى شەمسىيە يۈزلىرى لاۋۇلداپ يانغان ھالدا.

— ماقۇل، — دېدىم — دە، خەتنى ئوقۇشقا باشلىدىم:

«ئەسسالام، دوستۇم ساباھەت، ئايىمىڭگە مۇبارەك بولسۇن!
شۇ تاپتا سەن ۋەتەندە، ئانا تۇپراقتا، ئايەم شادلىقىغا چۆمۈپ
تۇرۇق - تۇغقان، يارۇ - بۇرادەرلەر بىلەن جەم بولغانسەن؟
جېنىم دوستۇم، مانا مەن ئۆزۈمنىڭ كاتتا داچىسىدا ياسىداق
سارىيىدا، نەپىس كەشتىلىك ئاپئاق داستىخانلار سېلىنغان
ئۈستەلدىكى فرانسىيىنىڭ خرۇستاللىرىغا ھەرخىل مۇراببا، تورت،
قىزا، سېرىق مايلاردىن تارتىپ ئېسىل ۋىسكىلارغىچە تىزىۋېتىلگەن
نازۇ نېمەتلەر ئالدىدا ئېرىمنىڭ پۈزۈر ياسانغان دوستلىرىنىڭ
ئېسىلزادە خانىملىرى بىلەن خرۇستال رومكىلارنى بىر - بىرىگە
ئۇرۇشۇپ ھېيتنى تەبرىكلەۋاتقان بولسامۇ قەۋەت - قەۋەت ساڭزا،
پوشكال، ياغلىق توقاچ، ياڭاق، بادام، ئالما، ئانار تىزىلغان
يۇرتىمىزنىڭ ھېيتلىق داستىخىنى بۇرنۇمغا پۇراپ كەتتى، خۇددى
ئانامنىڭ ھىدىدەك پۇراپ كەتتى. ئايەم كۈنلىرى ئېگىز پەشتاقلاردا
ياڭرايدىغان ناغرا - سۇنالىارغا تەڭكەش بولۇپ، ساماغا چۈشىدىغان
ئوت يۈرەك ئۇيغۇرلىرىمنى ھىجران ئازابىدا لەختە - لەختە قانغا
تولغان يۈرىكىمدە سېغىنىدىم. سېكىلەك چاپلىرىنى تال - تال
ئۇرۇۋېلىپ ھېيتقا ئاتاپ تىكتۈرگەن يارشىملىق ئەتلەس
كۆڭلەكلىرىنى كىيىشىپ كۈچىغا چىقىدىغان پەردازسىز تەبىئىي
گۈزەل قىزلارنى، رەڭمۈرەڭ بويالغان تۇخۇملىرىنى چىشلىرىغا
ئۇرۇشۇپ «تۈتە ھە، بۇدا سەن تۈت!»، دېيىشىپ تۇخۇم
چېكىشىدىغان مەردانە سەھرا يىگىتلىرىنى سېغىنىدىم.

مانا، ئالدىمدا فرانسىيىنىڭ ئاتاشقا ئادەمنىڭ تىلى
كەلمەيدىغان ھەرخىل نازۇ نېمەتلىرى تۇرۇپتۇ. لېكىن، تۇرپان
يازىنىڭ يالقۇنتاغ قۇياشىغا قاقلىنىپ پىشىدىغان ئۈزۈم قوغۇنلىرى
كۆزۈمدىن ئۇچۇپ كەتتى. پۈتۈن بەدىنىدىن گۈپۈلدەپ ئەتىر پۇراپ
تۇرغان شۇنچە ئادەملەر ئارىسىدا تۇرۇپ، ۋۇجۇدىدىن توپا ۋە
تەرنىڭ ھىدى كېلىدىغان ئۇيغۇر دېھقانلىرىنى سېغىنىپ، ئۈزۈن
چۆلدە يالغۇز قالغاندەك غەرىبىسىنىپ قېلىۋاتمەن؛ خۇددى پادىلار

ئارىسىدا قالغان پادىچى ماللىرىنى ئوتلاققا قويۇپ بېرىپ ئۆزى ئوڭدىسىغا يېتىپ يالغۇز خىيال سۈرگەندەك، مەنمۇ ئۆيۈمگە تىلى باشقا نۇرغۇن مېھمانلارنى چاقىرىپ قويۇپ، ئۆزۈم يالغۇز بالكونۇمغا چىقىۋېلىپ كۆزلىرىمنى يىراقلارغا ئاشۇ ۋەتەن تەرەپكە تىكىپ سىلەرنى ئەسلەۋاتىمەن.

كىچىك چاغلىرىمدا ئايەم كۈنلىرى ئاپام كۆز يېشى قىلسا «خۇش بولماي نېمىشقا يىغلايدىغاندۇ، دەپ چۈشەنمەپتىكەنمەن. ئەمدى ئويلىسام ئادەم چوڭ بولغانسېرى يۇرتىنى، ئاتا - ئانىسىنى، ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنى سېغىنىپ مۇڭداشقۇسى كېلىدىكەن. ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەپ كۈلۈشكۈسى، يىغلاشقۇسى كېلىدىكەن، سەن بىلەمسەن؟ مەن ئېسىل ماشىنامنى ئازادە يوللاردا ھەيدەپ كېتىۋېتىپ، ئۆيىمىز بىلەن ئېتىزلىق ئارىسىدا ئېشەك ھارۋىسىدا ئولتۇرۇپ قىزىلچا توشۇغان چاغلىرىمنى سېغىنىمەن. ئېرىم بالىلىرىم بىلەن دېڭىز ساھىللىرىغا سۇ ئۈزگىلى بارغاندا يېزىمىزدىكى بىز دائىم سۇغا چۆمۈلىدىغان ئۆستەڭنى سېغىنىمەن. ھەتتا ئاشۇ ئۆستەڭدىكى كونا تۈگمەن، مەھەللىمىزدىكى رايلىرى قىيىپ قالغان قاراڭغۇ جۇۋازخانىمۇ ھەر كۈنى ئېسىمدە.

دوستۇم ساباھەت، بىلەمسەن؟ مېنىڭ باشقىلار گۈزەل دەپ تەرىپلەيدىغان بۇ فرانسىيىدە ئەڭ سېغىنىدىغىنىم ئانا تىلىم، مۇقام مۇزىكىلىرىدەك ئاھاڭدار، ھەسەن - ھۈسەندەك گۈزەل ئانا تىلىم! ئەڭ ئەنسىرەيدىغىنىم، قاچانلارنىدۇر كېلىدىغان ئەجلىمىدىنمۇ بەكرەك ئەنسىرەيدىغىنىم بالىلىرىمنىڭ ئۆز تىلىنى بىلىمەي چوڭ بولۇپ قېلىشى. شۇڭا ئۆيىدە بالىلىرىمغا دائىم ئۆز تىلىمىزدا سۆزلەيمەن. سىرتقى شارائىتنىڭ تۈپەيلى بالىلىرىم بەزى سۆزلىرىمنى چۈشەنمەي قالىدۇ، بەزىدە كۆڭلۈم ئۈچۈن ئۇ يەرنىڭ يەرلىك تىلىغا ئۆز تىلىمىزنى ئارىلاشتۇرۇپ سۆزلەيدۇ. ئۇ چاغدا شۇنچىلىك ئازابلىنىمەنكى، باغرىمنى يېرىپ چىققان بۇلارنىڭ ئۆز پەرزەنتلىرىم ئىكەنلىكىگە ئىشەنگۈم كەلمەي يالغۇز خانەمدە يۈم -

يۇم يىغلايمەن.

بۇ يەردە ماڭا ئۆز تىلىمنى ئاڭلاش ئىمكانىيىتى بەك ئاز بولغاچقىمۇ تىلىمىزدىكى چىرايلىق گەپ - سۆزلەرنىلا ئەمەس، يۇرتىمىزدىكى كۈچىغا چىقىۋېلىپ بىر - بىرى بىلەن تىللىشىدىغان جاۋىلداق خوتۇنلارنىڭ سەت گەپلىرىنىمۇ شۇنچىلىك سېغىنىدىم. بىلەمسەن ساباھەت؟ يۇرتىمىزدىكى يېرىم كېچىدە ئولتۇرۇشتىن قايتىپ كۈچىدا بولۇشىغا ناخشا توۋلاپ ماڭىدىغان مەست يىگىتلەرنىڭ ناخشىلىرىنى فرانسىيىنىڭ ھەرقانداق ئوپېرالارىغا تەڭ قىلمايمەن. ئەگەر مۇشۇ كۈنلەردە بۇ يەرنىڭ كۈچلىرىدا مېنى بىرەر سى ساپ ئۇيغۇر تىلىدا تىللاپ قويسىمۇ ھەرقايسىڭلار بىلەن قۇچاقلىشىپ كۆرۈشكەندەك بولماسىدىم؟

ساباھەت! مەن بۇ يەردە قارىماققا سېنىڭ قىياس قىلغىنىڭدىنمۇ ياخشى تۇرمۇشتا، راھەتتە ياشاۋاتقىنىم بىلەن قەلبىم سېغىنىشنىڭ ئىستەكلىرى بىلەن چاك - چاك بولغان بىر بىچارە ۋەتەنسز روھى گادايمەن.

ساباھەت، مەن چەت ئەلگە توي قىلىپ چىقىپ كېتىدىغان چاغدا سەن ماڭا ھەۋەس قىلغان بولساڭ، مانا ئەمدى مەن ساڭا، سەندەك ئانا ۋەتەن تۇپرىقىغا دەسەپ تۇرۇپ ياشاۋاتقانلارغا ھەۋەس قىلىۋاتىمەن. دوستۇم، ئاللا نېسىپ قىلسا قۇربان ھېيتقىچە بالىلىرىم بىلەن ۋەتەنگە ئاتا - ئانىمى، يۇرتۇمنى، دوست - بۇرادەرلىرىمنى كۆرگىلى، ئانا تۇپراقنىڭ تالقان توپىلىرىنى يۈزۈمگە ئۇيىنىڭ، ئورماندا سۈرتكىلى بارماقچىمەن. ئايەملىك سالمىمنى ئايەم ئەھلىنىڭ ھەممىسىگە يەتكۈزۈپ قوي.

يىراقتىكى ۋەتەنسز مۇساپىر دوستۇڭ چىمەنگۈلدەن. »

خەتنى كۆڭلۈم بۇزۇلغان ھالدا ئوقۇپ ئۈستەلدىكى مېھمانلىرىمغا قارىسام ھەممىسىنىڭ كۆزلىرى يىغىدىن قىزىرىپ كېتىپتۇ. گەرچە ھەممىمىز يىغلاۋاتقان بولساقمۇ، بەختىيار كۆزلەردە كۈلكە پارلايتتى. بۇرۇتقىلارنىڭ «كىشىنىڭ يۇرتىدا

سۇلتان بولغىچە، ئۆز يۇرتۇڭدا ئۇلتان بول» دېگەن ھېكمىتىنىڭ تېگىگە مانا ئەمدى يەتكەندەك بولدۇم. ياش يۇقى كۆزلىرىمدە ئاددىي خانەمگە سەپسالدىم. بۇرۇن شۇقەدەر ئاددىي چاغلاندىغان ئۆيۈم بۈگۈن شۇنچىلىك چىرايلىق ۋە باھار گۈللىرىدەك خۇش پۇراق، ئۆيۈمدىكى ھەر نەرسە ماڭا باشقىچە جىلۋە بىلەن كۈلۈپ قاراۋاتاتتى. دوستلىرىم بۇرۇنقىدىن نەچچە ھەسسە قەدىردان. ھېلىقى «ۋەيگۈپەرەس» چوكان نېمىشقىدۇر تېخىچىلا كۆزلىرىدىكى ياشلىرىنى سۈرتۈۋاتاتتى...

بىزدىكى «يامان بولىدۇ» لار

باشلانغۇچ مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان چاغلىرىمدا، سول قولۇمنىڭ تىرنىقىنى ئۆزۈم ئېلىپ ئوڭ قولۇمنىڭ تىرنىقىنى ئالالمىغاچقا دادام ئېلىپ قوياتتى. دادام تىرنىقىمنى ئېلىپ قويۇۋاتقاندا ئاپام دادامغا قوشۇمىلىرىنى تۇرۇپ:

— كەچتە تىرناق ئالسا «يامان بولىدۇ»، ئەتە كۈندۈزدە ئېلىپ قويۇڭ، — دەيتتى.

دادام بولسا ئاپامغا كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ:

— ئوقۇمىغان ئايال دېگەن مۇشۇنداق بولىدۇ — دە، كەچتە تىرناق ئالسا نېمىشقا يامان بولىدىغانلىقىنى بىلمەسەن؟ مۇھەممەت پەيغەمبىرىمىز ياشىغان چاغلاردا توك بولمىغاچقا كەچتە تىرناق ئالسا قولى كېسىۋېتىدۇ دەپ «كەچتە تىرناق ئالسا يامان بولىدۇ» دېگەن. ھازىر توك بار بولغاچقا كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ پەرقى چوڭ ئەمەس، تىرناقنى ئۆستۈرمەي ۋاقتىدا ئېلىپ تازىلىققا رىئايە قىلىش ئىسلام دىنىدا ياخشى ئىش. ئادەم ئاڭلىغان گەپكە قارىغۇلارچە چوقۇنماي، ئۇنىڭ مەقسىتىنى چۈشىنىپ ئەمەل قىلىش كېرەك، — دەيتتى سالماقلىق بىلەن.

ئاپام دادامنىڭ قايىل قىلارلىق سۆزلىرىنى ئاڭلاپ، قارشى گەپ ياندۇرمىغان بىلەن خاپىچان چىرايىدىن، تۈرۈلگەن قوشۇمىلىرىنىڭ يانمىغانلىقىدىن ئاپامنىڭ ئۆز قارىشىدىن تەۋرەنمەيدىغانلىقىنى بىلەتتۇق.

ئويلسام بىزنىڭ ئائىلىدە «يامان بولىدۇ» لىرىغا بېرىلگەن دادامنىڭ قايىل قىلارلىق ئىزاھاتلىرى تەڭ

سۆزلەنگەچكىمۇ، ئالىي مەكتەپلەردە ئوقۇش ۋە جەمئىيەتكە چىققاندىن كېيىنمۇ، مەن ئاڭلىغان نۇرغۇن «يامان بولىدۇ» لارنىڭ بىلگىلىك ئاساسى بارلارغا رىئايە قىلسام، بەزىبىر ئاساسى يوق «يامان بولىدۇ» لارنى شۇ يەردىلا رەت قىلىۋېتىپ، سۆھبەتداشلىرىمنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈپ قوياتتىم.

يېقىندا بىر دوستىمىزنىڭ ئانىسىنىڭ ئۆلۈمىگە قارشىپ بېرىش جەريانىدا، بىزدىكى بۇ ئاساسىز «يامان بولىدۇ» لارنىڭ ئۆلۈمنى ئۇزىتىش، نەزىر - چىراغقا بېرىش ئادەتلىرىمىزگە ماڭدامدا بىر پۇتلاشقىدەك دەرىجىدە سىڭىپ كېتىۋاتقانلىقىنى بايقىدىم.

— قۇرئان ئوقۇغانلارغا ئۆيدە تاماق ئېتەيلى.

— بولمايدۇ، ئۆلۈم چىققان ئۆيدە ئۈچ كۈنگىچە تاماق ئەتسە «يامان بولىدۇ».

— ئۇدۇل قوشنىسىنىڭ ئۆيىدە يىراقتىن كەلگەن ھازىدارلارغا ناشىلىق تەييارلاۋاتىدۇ، باشقا قوشنىلار خەنزۇ تۇرسا، تاماقنى مەرھۇمنىڭ ئۆيىدە ئەتمەي نەدە ئېتىمىز؟ مېنىڭچە ئۇ «يامان بولىدۇ» نىڭ مەرھۇم بىلەن مۇناسىۋىتى يوق بولۇشى مۇمكىن.

— ئىشقىلىپ مەن بىلىمدىم، ھېلى چوڭلار رەنجىپ كەتسە مەن ئىگە ئەمەس.

يۇقىرىقىدەك ئاساسى يوق «يامان بولىدۇ» لارنى تالاش - تارتىش قىلىپمۇ نۇرغۇن ئىشلار ئاقسىدى. يەنە كېلىپ بۇنىڭغا مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن ساۋاتسىز چوڭلارلا ئەمەس، ئوقۇغان زىيالىي ياشلىرىمىزنىڭمۇ جېنىنىڭ بېرىچە كۈچەپ چوقۇنۇۋاتقانلىقى مېنى تېخىمۇ ئويغا سالدى. قەدىمكىلەردىن قالغان «ھۆپۈپنى يۇڭدىماي يەپ، ھەسەلنىڭ قىلىنى ئىلغاپتۇ» دېگەندەك ئەخمىقانە بىر قاراشلار، بىزنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىمىز داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتقان ئېسىل ئۆرپ - ئادەتلىرىمىزگە سىڭىپ كىرىپ نۇقسان يەتكۈزۈپ قويۇۋاتقانلىقىدەك كۆڭۈلىمىز رېئاللىق